

ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κοινοβουλευτική Ομάδα

Αθήνα, 26 Ιουνίου 2025

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ : την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, κα Νίκη Κεραμέως

τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Κώστα Τσιάρα

την Υπουργό Πολιτισμού, κα Λίνα Μενδώνη

την Υπουργό Τουρισμού, κα Όλγα Κεφαλογιάννη

ΘΕΜΑ: « Οικονομική ασφυξία στο Οροπέδιο Λασιθίου – Επείγουσα ανάγκη παρέμβασης για τη λειτουργία του Δικταίου Άντρου, τη στήριξη των πληγέντων και την αποκατάσταση της τοπικής οικονομίας »

Κυρίες και κύριοι Υπουργοί,

Το Οροπέδιο Λασιθίου, ένας ζωντανός τόπος με ιστορική ταυτότητα, πολιτισμική σημασία και σπάνιο φυσικό πλούτο, βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπο με μια βαθιά κρίση που απειλεί την κοινωνική συνοχή και την οικονομική βιωσιμότητα της περιοχής.

Η διακοπή λειτουργίας του Δικταίου Άντρου – ενός από τους εμβληματικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Κρήτης – εξαιτίας των έργων στερέωσης και τεχνικής αναβάθμισης, στερεί από την περιοχή τον βασικό άξονα της τουριστικής της ταυτότητας. Παρότι το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και φέρει φιλόδοξους στόχους, η απουσία καθαρής πληροφόρησης για τον ακριβή χρόνο επαναλειτουργίας του μνημείου έχει επιτείνει την ανησυχία των κατοίκων και των επιχειρηματιών.

Την ίδια στιγμή, η περιοχή δοκιμάζεται από επανειλημμένα ακραία καιρικά φαινόμενα (υπ' αριθμ. 5143/06.05.2025 και 5922/05.06.2025 Ερωτήσεις), με αποκορύφωμα την έντονη χαλαζόπτωση της 31ης Μαΐου που προκάλεσε ανυπολόγιστες ζημιές σε καλλιέργειες και υποδομές. Η αγροτική παραγωγή έχει σχεδόν μηδενιστεί, ενώ οι τουριστικές και εμπορικές επιχειρήσεις – κυρίως οικογενειακού χαρακτήρα – παλεύουν να επιβιώσουν, εν μέσω υψηλών λειτουργικών δαπανών, έλλειψης προσωπικού και κρατικής αδράνειας.

Σε αυτό το σημείο τίθεται ένα σοβαρό ζήτημα ως προς την αποδοχή των πλημμυρικών φαινομένων από τις αρμόδιες αρχές, καθώς η βασική αναφορά στο ύψος βροχόπτωσης από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών – που κατέγραψε μόλις 14,4 mm για την επίμαχη ημερομηνία – δεν ανταποκρίνεται στη βιωμένη πραγματικότητα των κατοίκων και των παραγωγών του Οροπεδίου Λασιθίου. Η μονοσήμαντη αυτή ένδειξη έχει οδηγήσει σε αμφισβήτηση της ίδιας της ύπαρξης πλημμύρας από τις κρατικές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να απορριφθούν δίκαια αιτήματα αποζημίωσης και καταγραφής ζημιών.

Ωστόσο, σύμφωνα με στοιχεία από εγκατεστημένους μετεωρολογικούς σταθμούς σε αγροτεμάχια παραγωγών στο Οροπέδιο, η εικόνα είναι απολύτως διαφορετική. Στον Σταθμό Τζερμιάδου καταγράφηκαν 41,4 mm βροχόπτωσης την 31η Μαΐου, ενώ στον Σταθμό Αγίου Χαραλάμπους καταγράφηκαν 61,2 mm την ίδια ημέρα. Επιπλέον, είχε προηγηθεί στις αρχές Μαΐου (1η Μαΐου) ένα εξαιρετικά έντονο και παρατεταμένο φαινόμενο βροχόπτωσης στην Ανατολική Κρήτη και συγκεκριμένα στο Οροπέδιο Λασιθίου, με καταγραφές για 84,8 mm βροχόπτωση έως το μεσημέρι της 2ας Μαΐου, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τα πλημμυρικά φαινόμενα και τις καταστροφές σε καλλιέργειες εκείνης της περιόδου.

Κατά συνέπεια, είναι απολύτως εσφαλμένο να αξιολογείται η εμφάνιση πλημμύρας με αυθαίρετα κριτήρια – όπως ένα ενιαίο “ελάχιστο ύψος βροχόπτωσης” σε mm. Η εκδήλωση πλημμυρικού φαινομένου εξαρτάται από την ένταση και τη διάρκεια της βροχής, τη μορφολογία της περιοχής, τον βαθμό κορεσμού του εδάφους από προηγούμενα φαινόμενα, και την ύπαρξη ή μη επαρκών υποδομών απορροής. Στην περίπτωση του Οροπεδίου Λασιθίου, μάλιστα, η σφοδρότητα των φαινομένων ήρθε να επιβαρύνει ήδη κορεσμένα εδάφη, με αποτέλεσμα την πρόκληση καταστροφών ακόμη και με φαινομενικά “μέτρια” ύψη βροχής. Είναι κρίσιμο το Κράτος να λαμβάνει υπόψη τα τοπικά και εμπειρικά δεδομένα και όχι να απορρίπτει τις πραγματικότητες της περιφέρειας εξαιτίας ελλিপών ή ανεπαρκών κεντρικών μετρήσεων.

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, η πραγματικότητα που βιώνουν σήμερα οι κάτοικοι του Οροπεδίου Λασιθίου δεν είναι αφηρημένοι δείκτες. Είναι άνθρωποι που επένδυσαν στον τόπο τους, που

αγωνίζονται καθημερινά και βλέπουν τις θυσίες τους να εξανεμίζονται. Ο τουρισμός έχει παγώσει. Η καθημερινότητα έχει γίνει δυσβάστακτη. Και η Πολιτεία οφείλει – έστω και τώρα – να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων.

Καθώς έχει ήδη ενεργοποιηθεί και υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Μέτρο 23 "Εκτακτη Προσωρινή Στήριξη Ρευστότητας σε Γεωργούς που έχουν πληγεί από Φυσικές Καταστροφές, μετά την 1η Ιανουαρίου 2024", στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014–2022, με προϋπολογισμό 178 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων τα 143 εκατ. ευρώ προέρχονται από κοινοτική συμμετοχή), προκύπτει εύλογο ερώτημα κατά πόσο το Υπουργείο προτίθεται να αξιοποιήσει ανάλογα χρηματοδοτικά εργαλεία ή να σχεδιάσει συμπληρωματικούς μηχανισμούς ενίσχυσης για περιοχές και καλλιέργειες που έχουν υποστεί σοβαρές απώλειες, όπως στην περίπτωση του Οροπεδίου Λασιθίου. Οι έντονες και διαδοχικές βροχοπτώσεις, οι πλημμύρες, η χαλαζόπτωση και η καταστροφή παραγωγικών καλλιεργειών (πατάτας, φράουλας, κηπευτικών, κ.ά.) συνιστούν φυσικές καταστροφές με αποδεδειγμένο ποσοστό ζημιάς άνω του 30%, και με άμεσες συνέπειες στη δυνατότητα επιβίωσης των αγροτών της περιοχής.

Το Μέτρο 23 μπορεί να αποτελέσει ενδεικτικό παράδειγμα μιας ταχείας και στοχευμένης ενίσχυσης, καθώς προβλέπει εφάπαξ, κατ' αποκοπή ποσά ανά εκμετάλλευση και καλλιέργεια, με όριο έως 42.000 ευρώ ανά δικαιούχο, ενώ λαμβάνει υπόψη την παραγωγική ζημιά και όχι απαραίτητα το κόστος δαπανών. Αντίστοιχα, το Υπουργείο οφείλει να εξετάσει εάν υπάρχουν εναλλακτικές δυνατότητες στήριξης των πληγέντων παραγωγών του Οροπεδίου, μέσω επέκτασης του υφιστάμενου πλαισίου ή με νέα στοχευμένη πρόσκληση σε υφιστάμενο ή νέο πρόγραμμα.

Ταυτόχρονα, δεν μπορούμε να παραλείψουμε το πλήγμα που έχει δεχτεί η περιοχή και στον τουρισμό. Στο πλαίσιο αυτό, οφείλουμε να αναφέρουμε πως σχετικά με τη διακοπή της λειτουργίας του Σπηλαίου του Δικταίου Άντρου, παρά τις επανειλημμένες κοινοβουλευτικές παρεμβάσεις μας – μέσα από αναλυτικές Αναφορές που καταθέσαμε στο Υπουργείο Πολιτισμού και στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μεταφέροντας τις τεκμηριωμένες εκκλήσεις των επαγγελματιών ενώσεων του Λασιθίου – η Πολιτεία δεν ανταποκρίθηκε με τη δέουσα σοβαρότητα. Το Υπουργείο Πολιτισμού, στις απαντήσεις του, επέλεξε να εστιάσει αποκλειστικά στο τεχνικό σκέλος του έργου, χωρίς να αναγνωρίζει την κοινωνική του επίπτωση που θα προκαλέσει έστω και βραχυπρόθεσμα στην τοπική οικονομία και κοινωνία του Οροπεδίου. Αποσιώπησε την πλήρη έλλειψη σχεδίου αντιστάθμισης για την απώλεια της τουριστικής περιόδου, δεν παρείχε σαφές χρονοδιάγραμμα επαναλειτουργίας του σπηλαίου και απέφυγε κάθε αναφορά σε στοχευμένα μέτρα στήριξης των πληγέντων επαγγελματιών. Δυστυχώς, για άλλη μία φορά είχαμε ένα περίτρανο παράδειγμα παντελούς έλλειψης κοινωνικής

ευαισθησίας και διαβούλευσης που χαρακτήρισε συνολικά τον τρόπο διαχείρισης του εν λόγω ζητήματος.

Ακόμη πιο απογοητευτική υπήρξε η στάση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, το οποίο δεν μπόρεσε καν στον κόπο να απαντήσει στις Αναφορές που καταθέσαμε αναδεικνύοντας τους εύλογους φόβους των τουριστικών και επισιτιστικών επιχειρήσεων για την απώλεια εσόδων, τη μείωση των ημερών εργασίας των εποχικά απασχολούμενων και τον κίνδυνο αποκλεισμού τους από το Ταμείο Ανεργίας. Η αδράνεια αυτή προκαλεί εύλογα ερωτήματα για την κοινωνική στόχευση της πολιτικής του Υπουργείου, ιδιαίτερα όταν διακυβεύεται η βιωσιμότητα δεκάδων επιχειρήσεων και η εργασιακή ασφάλεια δεκάδων εργαζομένων σε μία ήδη πληττόμενη περιοχή.

Η στάση των συναρμόδιων Υπουργείων δεν πλήττει απλώς την τοπική οικονομία του Οροπεδίου Λασιθίου· υπονομεύει ευθέως κάθε εθνική στρατηγική για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού, τη διασπορά της τουριστικής δραστηριότητας πέρα από τα παράκτια σημεία και την ουσιαστική ενίσχυση των απομακρυσμένων και ορεινών περιοχών. Την ώρα που η χώρα μας δηλώνει προτεραιότητα στην ενίσχυση της περιφέρειας και στην ανάσχεση της δημογραφικής καθίζησης, η αδυναμία του κράτους να στηρίξει έμπρακτα τις περιοχές που προσπαθούν να παραμείνουν ενεργές – με ιστορικά μνημεία, φυσικό κάλλος και τουριστικό ενδιαφέρον – στέλνει το ακριβώς αντίθετο μήνυμα: αδιαφορία, εγκατάλειψη, αποδυνάμωση. Η απουσία πρόνοιας για την τοπική κοινωνία του Οροπεδίου δεν είναι απλώς αδικαιολόγητη· είναι απολύτως αντικρουόμενη με τον ίδιο τον αναπτυξιακό λόγο που επικαλείται η Κυβέρνηση. Έτσι δεν οικοδομείται ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη, ούτε αναζωογόνηση της ελληνικής υπαίθρου. Έτσι χάνεται και η πίστη των πολιτών στην κρατική παρουσία.

Δεδομένων όλων των παραπάνω,

Ερωτάσθε κυρίες και κύριοι Υπουργοί,

- 1. Ποιο είναι το δεσμευτικό και πλήρως επικαιροποιημένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης των έργων στο Δικταίο Άντρο και επαναλειτουργίας του αρχαιολογικού χώρου;*
- 2. Έχουν προβλεφθεί μέτρα αντιστάθμισης των απωλειών για την τουριστική περίοδο, ώστε να στηριχθούν έμπρακτα οι τοπικές επιχειρήσεις;*
- 3. Προτίθεστε να ενεργοποιήσετε ειδικά εργαλεία στήριξης ή αποζημίωσης για τις τουριστικές επιχειρήσεις και τους αγρότες που επλήγησαν από τις πρόσφατες καταστροφές;*
- 4. Ποια έργα υποδομής ή αντιπλημμυρικής προστασίας έχουν ήδη ενταχθεί ή προγραμματίζονται για την πρόληψη ακραίων φαινομένων στην περιοχή;*

5. Υπάρχει σχεδιασμός για την ένταξη του Οροπεδίου Λασιθίου σε ειδικό πρόγραμμα τουριστικής ανάδειξης και ενίσχυσης;
6. Τι πρωτοβουλίες προτίθεται να αναλάβει η κυβέρνηση για να αποτρέψει την πλήρη κατάρρευση της τοπικής οικονομίας και να ενισχύσει την ανθεκτικότητα της περιοχής;
7. Εξετάζεται η διάθεση πόρων από το Πράσινο Ταμείο ή άλλο χρηματοδοτικό εργαλείο για τη στήριξη των επιχειρήσεων και των υποδομών του Δήμου Οροπεδίου;
8. Προτίθεστε να επισκεφθείτε την περιοχή και να διαπιστώσετε επί τόπου την κρισιμότητα της κατάστασης, προκειμένου να ληφθούν έγκαιρα και αποτελεσματικά μέτρα στήριξης; Και αν ναι, πότε;
9. Θα ζητηθεί παράταση στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για το έργο «Sub.1.2.9 Βελτίωση Προσβασιμότητας και Αναβάθμιση Υποδομών του Δικταίου Άντρου», προκειμένου να καλυφθεί ο χαμένος χρόνος εργασιών λόγω της παρατεταμένης κακοκαιρίας;
10. Θεωρεί το Υπουργείο θεμιτό να αποκλείονται αγρότες και επιχειρήσεις από διαδικασίες αποζημίωσης, με μόνο κριτήριο μία αμφισβητούμενη καταγραφή ύψους βροχόπτωσης από έναν σταθμό, τη στιγμή που πλήθος τοπικών μετρήσεων και εμπειρικών διαπιστώσεων αποδεικνύουν την ύπαρξη πλημμυρικού φαινομένου; Πώς διασφαλίζεται η ισότητα και η αντικειμενικότητα στην καταγραφή ζημιών;
11. Προτίθεται το Υπουργείο να εξετάσει την αξιοποίηση υφιστάμενων ή τη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, κατά το πρότυπο του Μέτρου 23, ώστε να καλυφθούν οι καταστροφές σε καλλιέργειες όπως πατάτες, κηπευτικά και φράουλες στο Οροπέδιο Λασιθίου, και να αποζημιωθούν οι πληγέντες παραγωγοί;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Αικατερίνη (Κατερίνα) Σπυριδάκη

Εμμανουήλ (Μανόλης) Χνάρης

Παναγιώτα (Νάγια) Γρηγοράκου

Πάυλος Χρηστίδης